

rül minden olyan kijelentést, mely ezt az előidézett kérdést előtérbe helyezné. A tartózkodás oka politikai természetű. Ugy látszik, hogy Schönaich tábornagy sem helyezkedhet szembe a meglevő erőviszonyokkal. Neki is számolnia kell azzal, hogy a létszámkérdést a nemzeti szempontok tisztázása nélkül nem lehet napirendre tűzni. Mivel pedig a külpolitikai helyzet is lehetővé tette az elhalasztást, Schönaich inkább hallgat, mintsem előtérbe ráncigálja a nemzeti követelések körül még semmikép se tisztázott ellentéteket. A kiegyezés kérdésében még fontos részletek vannak függőben. Ebben az évben aligha fejeződik be a tárgyalásokat.

*

A pártok köreiben élénk érdeklődéssel tárgyalják azt a kérdést, hogy a Wesselényi koronaőrsege folytán megüresedett függetlenségi párti alelnöki helyre kit választanak meg. A korteskedés a függetlenségi párt szerdai értekezletéig vígan folyik. *Hoitsy Pál* és *Gáll Sándor* a jelöltek, de kétségtelen, hogy a döntésben *Kossuth* átlásfoglalása lesz mérvadó.

A Szent István-templom ünnepe.

Zárókövetél a király jelenlétében.

— A Magyar Hírlap tudósítójától. —

Ma délelőtt ment végbe nagy ünnepek között, a királynak s az udvarnak jelenlétében a Szent István-templom zárókövetélésének ünnepe. Ezzel az aktussal a magyar művészet fejlődésének hirdetésére és az Ur dicsőségére emelt gyönyörű templom teljesen átadatott a hívek ájtatosságának, mint egyik legszebb bevégzett műve a hitnek, a szívek áhitatának.

A Szent István-templom zárókövetélését a főváros, mint patronátus méltónak tervezte a gyönyörű templomhoz s a nagyjelentőségű ünnepi aktuson a királytól kezdve résztvett Magyarország legmagasabb képvisellete, kormány, főrendiház, képviselőház, a főváros tanácsa, zászlós urak, generálisok; czibilek és katonák.

A templom környéke.

A főváros mindent elkövetett, hogy az ünnep külső fényében minél szebb, káprázatosabb legyen. A Szent István-templom környékét feldiszipolta. A templom tornyain, a templom körül emelt örökzöld lombdiszes, apró zászlókkal fölékesített árbóczrudakon hatalmas zászlókat lobogtattott a szél. A zászlók nemzeti színben és a főváros hármasszínében pompáztak. Az árbóczrudakat fenyőlombok füzére fonta össze. A főbejárat előtt tizenkét hatalmas árbóczrud emelkedett az égnek, míg két oldalt hat-hat árbóczrud ormán lengtek a lobogók.

A főbejárat lépcsőzetén biborvörös szőnyeg futott fel az utcától a templom hajózáig és fel a szentélybe. Ezen az uton kellett végighaladnia a királynak és az udvarnak. A biborvörös szőnyegre senkinek sem volt szabad rálépnie.

A rendre a rendőrség, egyenruhás tüzoltók és bent, a templomban a főváros karszallagos fiatal tisztviselői ügyeltek.

A rendőrség a Zrínyi-utca torkolatát teljesen elzárta, valamint a főbejárat körül és a Nagykorona-utca két oldalán kordont vont, hogy a király és az udvar, valamint az ünnep hivatalos méltóságainak fogatai zavartalanul érkezhessenek.

A gyülekezés.

Reggel kilencz órakor már megindult a közönség zarándoklása a templomba. Csak meghívott közönség léphetett a templomba, sőt a lépcsőzetre is csak jeggyel lehetett feljutni.

A rendezőségnek sok dolga volt a kö-

zönséggel, amelynek elhelyezése a szűk térvizonyok között rendkívül nehéz volt. A közönség valósággal tódult a templomba. Diszmagyaros méltóságok, zöld tollbokrétás generálisok, frakkos, czilinderes urak, papok egymásután érkeztek s főként sok asszony a leggazdagabb öltözékekben.

Az ünnep hivatalos résztvevői közül legelsőnek jelentek meg *Fülepp Kálmán* főpolgármester, *Bárczy István* polgármester és *Vaszilievics* János alpolgármester.

Tíz óra tájban egy különös ur érkezett. Diszes egyenruha volt rajta, a kezében aranypálcza, amelynek fogantyuja a magyar koronát ábrázolja. Az udvari titkár. Az urak ismerkednek.

Féltizenegy órakor érkezett meg díszes, aranyhimes ornátusban, fején a püspöksüveggel *Hornig Károly* veszprémi püspök. A papság elébe vonult *Bogisich* czimzetes püspök vezetésével.

A püspököt a fővárosi patronátus nevében *Fülepp Kálmán* főpolgármester üdvözölte. A püspök néhány szíves meleg szóval köszönte meg az üdvözlést.

Innen tovább egyre sűrűbben érkeznek a hivatalos méltóságok. Jönnek a kormány tagjai. Elsőnek *Apponyi Albert* kultuszminiszter, majd *Zichy Aladár* gróf, *Josipovich Géza* és végül *Wekerle* miniszterelnök. A kormány többi tagja nem jelent meg.

Megjelentek a közös kormány részéről *Burián* báró közös pénzügyminiszter és *Schönaich* közös hadügyminiszter. Együtt jöttek *Üxküll-Ghiltenband* gróf hadtestparancsnok és *Surányi* altábornagy ténparancsnok vezetésével a budapesti helyőrség összes tábornokai, *Fejérváry* Géza báró, *Wlassics* Gyula a közigazgatási bíróság elnöke, *Várossy* Gyula kalocsai érsek, *Drohobeczky* körösi püspök, *Takács* Menyhért jászói prépost, *Székelly* Ferencz koronaügyész, *Radács Jenő*, az Iparművészeti Múzeum, *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatói stb. *Jónás* Ödön, a királyi Józsefműegyetem rektora, számos főrend s az országgyűlés tagjai. A székesfőváros, mint kegyur, képviselétében megjelentek: *Fülepp Kálmán* főpolgármester, *Bárczy István* polgármester, *Vaszilievics* János alpolgármester, a tanács összes tagjai és nagyzámmal a törvényhatósági bizottság képviselői. Ott voltak a templom építő-bizottságának tagjai, élükön *Seregi Zoltán* dr. helyettes tanácsnokkal és *Heuffel* Adolf középítési igazgatóval, a templom építője, *Kausser* József műépítő s a bazilikát ékesítő művészek közül *Benczur* Gyula, *Feszty* Árpád, *Stetka* Gyula, *Roskovics* Ignác és *Nádler* Róbert festőművészek, *Strobl* Alajos, *Sennyey* Károly és ifjabb *Vastagh* György szobrászok.

A templom belseje.

A templomban minden csillár ég. A piros márványfalak, a fehér és rózsaszín márványoszlopok, a dus aranyozású faldíszek ragyognak a gyertyák imbolygó fényében.

A főhajót már szorongásig ellepte a közönség. Fent, a szentélyben áll a papság, az orgona megszólal és hangjai mély visszhangot vernek a góthikus boltívek alatt.

Bent a szentély jobboldalán asztalra helyezve látható a fehér márványlap: a zárókövet. Rajta aranybetűs írás. Mellette réztubus, ebbe kerülnek be az alapító-levél, a ma forgalomban levő érczpenékek és a ma reggeli hírlapok. Ott láthatók két feketenyelű, ezüstfejú rézlapát, ezzel fogják bevakolni a zárókövet. Ott van a kalapács, amelylyel a zárókövet megkopogtatják. Egy kis ládában összegyűjtött kőpor a vakolat számára. A láda is finom, fényezett fából való, előkelő kőművesek dolgoznak majd itt.

A templomban általánossá válik az izgatott zsongás, amikor a templomhajóút a főváros diszruhás hajdúi és a fővárosi tisztviselők karszallagos rendezősége közt végig fut az aranypálczás udvari titkár, *Rosner* Ferencz. Felszalad a szentélybe és merev tisztelgő állásban megáll a főoltár jobboldalán.

Az udvar megérkezik.

Tizenegy óra előtt tíz perczelz hírtelen izgatott moraj hallatszik. Ez az a perc, amikor az udvari főbiztos végigszalad a templomhajón. Mindenki feláll és a bejárat felé néz. *Auguszt*a főhercegnő érkezik udvarhölgye társaságában. A főhercegnőn fehér hermelines ruha van. Mosolygó arccsal, könnyedén suhan végig a templomon és elfoglalja helyét a templom jobboldalán. Mellé ül később *József* főherceg, akin huszártábornoki egyenruha van.

Öt perc telik el s az udvari főbiztos, aki a főkapuból figyeli az udvar érkezését, újra végigszalad a templomon és elfoglalja előbbi állását a főoltár jobboldalán. *Klotild* főhercegnő érkezik, talpig gyászban, mellette *Henriette* főhercegnő, szintén fehér hermelines öltözkében. A főhercegnők elfoglalják helyüket a szentélyben *Auguszt*a főhercegnő mellett.

Érkezik a király.

Ekkor a papok az oltártól a főbejárat felé indulnak. Elöl aranykeresztet visz egy fehér karinges pap, azután a diszdiakónusok következnek, majd egy pap a püspöki pásztorbotot viszi. Utána *Hornig* püspök teljes diszben, újra diszdiakónusok, karinges papok égő gyertyákkal. *Bogisich* A. püspök zárja be a menetet lila talárban, kezében nagy aranykeresztel.

A papság a főkapuba vonul, hogy a királyt bevárja. Huszonhárom pap fogadja a királyt.

Pontban tizenegy óra van, amikor ő felsége fogata a főbejárat elé rohog. Az utcán viharos éljenzés s a papság, a főváros főpolgármestere, s a polgármestere és tanácsa hódol a felség előtt. A király kíséretében voltak *Paar* Ede gróf lovassági tábornok és *Spányik* őrnagy szárnysegéd.

Fülepp Kálmán főpolgármester beszédére a király ezeket mondta:

— Igen szívesen jöttem a mai szép ünnepre. Hódolatukat köszönettel fogadom.

A király, aki huszártábornoki ruhában jelent meg, ruganyos léptekkel ment felfelé a lépcsőn és kezet fogott az ott várakozó *József* főherceggel, *Wekerle* miniszterelnökkel és a közös miniszterekkel. A templom főajtájánál *Hornig* püspök mélyen meghajolva odanyújtotta a királynak a feszületet, melyet ő felsége megcsókolt. Ezután *Bogisich* Mihály keresztvivő püspök vezetésével a papság bevonult a templomba és nyomában a király a főméltóságokkal. A király egyenesen a szentélybe ment, amelynek evangéliumi oldalán elfoglalta a főpapi trónust. A király bevonulásakor a kóruson *Sztojánovits* Jenő karnagy vezetésével a vegyeskar *Bogisich* „Király himnuszát“ énekelte. A szentélyben a kegyuri helyen csupán a főváros polgármestere és a Bazilika építői foglaltak helyet.

Az alapító-okmány aláírása.

Az elhelyezkedés után *Hornig* báró püspök hódolatteljes beszéddel üdvözölte ő felségét. Majd előlépett diszmagyarban *Bárcozy* István polgármester és felolvasta a zárókőben elhelyezendő okmányt, mely a Bazilika építésének történetét részletesen örökíti meg.

A felolvasás után ő felsége trónusa elé asztalt toltak, amelyen a király aláírta az okmányt. A király lúdtollra erősített arany írőszéket használt. A király után aláírták az okmányt *József* főherceg, a pontifikáló főpap, *Wekerle* miniszterelnök, a kormány tagjai és *Burián* közös miniszter. A főváros urai már előbb ráírták nevüket az okmányra.

A kalapácsütések.

A király által aláírt okmányt a polgármester elhelyezte egy üveghengerbe, amelybe belezárták a most forgalomban levő némes ércből vert pénzek egy-egy darabját s a budapesti napilapoknak ma megjelent egy-egy példányát. Az üveghengert réztokba zárva, beletették a zárókőbe, melyet fedőlappal lezártak s a templom művezetői bevakoltak. Ezután a művezetők, akik fehér kötényt viseltek, vastag ezüstös rudon a

király trónusa elé vitték a zárókövet, melyet a papság megáldott. A megáldás után következett a kalapácsütés megtartása. A király leszállva trónszékéről, odalépett a zárókőhöz, melyre remekvivő ezüst-kalapácsal hármalt ütött. A király után a kalapácsütésben sorjában következtek *József* főherceg, *Auguszt*a főhercegnő, *Klotild* főhercegnő, a pontifikáló püspök, *Wekerle* miniszterelnök, *Burián* báró közös miniszter, a kormány tagjai és végül a polgármesterek. El szertartás után a művezetők elvitték a zárókövet és a főoltár mögött az előkészített mélyedésbe illesztették.

Ekkor a főszentély közepére lépett *Bárcozy* polgármester és hangosan jelentette:

— Jelentem, hogy a templom záróköve elhelyeztetett!

A csendes mise.

A zárókő elhelyezése után csendes mise következett. A misét *Hornig* báró pontifikálta *Jánossy* és *Radu* kanonokok segédletével. Keresztvivő *Bogisich* püspök volt. A szent mise alatt a kóruson *Takács* Mihály, a magy. kir. Opera tagja, *Lányi* Ernőnek „Magyarország patronája“ című Mária-dalát énekelte s előadásának művészségével és bensőségével mélyen megindította az ünneplő gyülekezetet. A király a mise alatt térdepelve buzgón imádkozott. A misét *Te Deum Laudamus* fejezte be, melyet a vegyeskar gyönyörűen énekelte.

A király sétája.

Az egyházi szertartás ezzel véget ért és következett a templom megtekintése. *Fülepp* Kálmán főpolgármester ő felségének bemutatta *Kovács* Kálmán plébánost, a templom építőjét: *Kauszer* Józsefet, továbbá *Sturm* művezető építész és *Paltzer* József főpallért, akiktől a király behatóan kérdezősködött a Bazilika építésének egyes fázisairól és körültekintve a főhajóban, valamint a kupolán, így szolt:

— Igazán gyönyörű egy templom!

Majd ő felsége a templom művészeti ékesítéseinek, képeinek és szobrainak megtekintésére indult, amiközben meleg elismerését fejezte ki *Benczurnak* és a többi művészeknek.

Fél egy volt, mire a király befejezte a szemléjét és bucsuzás után a papságtól kísérvé *Erkel* Himnuszának hangjai mellett kivonult. A Bazilika harangjai megszólaltak, a templom előtt várakozó közönség pedig zajosan éljenzett, miközben a király kocsira ült és elhajatott.

Feltűnt a záróköletétel alatt a templom közönségének, hogy a király az egész egyházi szertartást és záróköletétel nagyon hosszú aktusát állva nézte végig. Másfél óra alatt a király csak két ízben térdelt le imamsámolyára s akkor kezébe temetve arccát, mély áhitatba merült. A király körülbelül ötnegyed órát állva töltött s a közönség már holtira volt fáradva az állástól, de a király iránti tiszteletből nem ült le. A király látható frissességéről nagy örömmel beszélt a záróköletétel közönsége. A király távozása után a kint várakozó közönség nézte meg a templomot s a helyet, ahol a zárókövet elhelyezték.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Marostorda helynevei.** A Budapesti Közlöny mai száma közli a belügyminiszter rendeletét, amelylyel Maros-Torda vármegye községeinek neveit megállapította. Megemlítendő, hogy Maros-Vásárhely t. h. j. v. nevét így kell írni, nem pedig egy szóba foglalva, amint azt az országos törzskönyvi bizottság több városra nézve már megállapította.

× **Gyulán helyettes polgármesterré** Lovich Ödön drt választották meg 86 szavazattöbbséggel Szirbik Bálint ellenében.